

la masa oferită delegației de ofițeri români, a fost un ostaș priceput, avînd simțul datoriei și totodată simț politic.

Ministerul de Interne luase și el măsurile necesare, pe de o parte pentru însoțirea convoiului și facilitarea deplasării lui spre vest, pe de altă parte pentru a asigura corpului de oaste destinat să protejeze trecerea armelor de pe un mal pe celălalt toate facilitățile de cazare. O scrisoare din 20 ianuarie 1863, a lui Gradowicz, arată că un om de încredere al primului ministru și ministru de interne N. Crețulescu, anume Episcopescu, a fost însărcinat să conducă convoiul cu arme pînă la frontiera sîrbă și să grăbească trecerea lui dincolo, peste Dunăre¹. Iar în instrucțiunile date căpitanului Anghelescu citim: «Ministerul de Interne a dat ordin prefecturii locale a vă face toate înlesnirile necesare»².

Partea cea mai importantă însă a acestor instrucțiuni este aceea referitoare la rolul trupelor concentrate la Gruia, și anume la datoria lor de a apăra, *cu orice preț, eventual prin luptă la baionetă și cu intervenția artileriei, trecerea armelor pe malul sîrbesc*. După ce precizează, la început, că «misia trupelor concentrate la Gruia fiind aceea d-a proteja armele Prințului Domnitor al Serbiei pînă la redicarea lor după teritoriul nostru», se arată, în continuare, cum va trebui să se procedeze, în cazul cînd adversarii ar încerca să împiedice transferul. Dacă acești adversari sînt în mic număr și neînarmați vor fi arestați; dacă sînt «în mai mare număr și armați, se vor respinge prin puterea armelor». Lupta trebuie să fie «estremă», iar «întrebuințarea baionetei va juca cel mai mare rol». «Pentru cazuri de o extremă rezistență — continuă instrucțiunile — las la apăsarea și în răspunderea comandantului superior atît apărarea armelor, cît și alegerea momentului cînd trupele ar urma a se retrage sau a ocupa o poziție mai avantajoasă; e destul a zice că nu s-ar putea admite nici o dată un asemenea caz decît după cea mai extremă și din urmă luptă»³.

Instrucțiunile sînt așadar categorice: armele trebuie apărate cu orice preț iar trecerea lor peste Dunăre asigurată neapărat. În lumina acestor instrucțiuni, înțelegem mai bine hotărîrea care se luase în Consiliul de Miniștri prezidat de Cuza — consiliu ce avusese loc imediat după audiența consulilor din 13 decembrie — de a se da chestiunii tranzitului armelor sîrbești un «caracter național». Această expresie revine atît în telegrama lui Green către Russel, din 19 decembrie, cît și în aceea a lui Eder către Rechberg⁴. Dar hotărîrea nu era numai a domnului și a Consiliului de Miniștri, țara întreagă a simțit la fel. O recunoaște o mărturie polonă, din 20 ianuarie 1863, altfel *defavorabilă* lui Cuza, care spune că «țara aplauda la acțiunea principelui de a face să treacă aceste arme prin Principate»⁵. Iar în raportul pe care căpitanul Anghelescu îl adresează la 24 decembrie st.v. 1862 ministrului de război, imediat după trecerea armelor pe malul sîrbesc, găsim următorul pasaj: «Entuziasmul în Serbia pentru cauza națională este foarte mare..., dar... am constatat cu fericire că și în țara noastră acest sentiment e destul de dezvoltat, căci după cum dl colonel Culoglu cred că v-a informat, s-au prezentat cîteva exemple

¹ Academia R.P.R., Documentele Sadyk-Pașa Czaikowsky, vol. V, nr. 4 903, f. 218.

² Vezi anexa 3.

³ Vezi anexa 3.

⁴ T. W. Riker, *op. cit.*, p. 489, nota 120.

⁵ Academia R.P.R., Documentele Sadyk-Pașa Czaikowsky, vol. V, nr. 4 903, f. 217. Cf. telegrama lui Baligot de Beyne din București, 19 decembrie 1862, către agentul nostru la Paris: «Opinia publică (din țară!) este foarte bună» (R. V. B o s s y, *Agenția Paris*, p. 236, nr. LXX).